

Пономарьова Тетяна Сергіївна, викладач
кафедри загальноправових дисциплін
Інституту кримінально-виконавчої служби

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАХИСТУ ПРАВ ЗАСНОВНИКІВ
ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА НА
ПЕРЕДРЕЄСТРАЦІЙНОМУ ЕТАПІ

Створення юридичної особи, залежить від її організаційно-правової форми, тому для різних видів товариства передбачаються окремі стадії їх створення, однак є ряд етапів, характерних для будь-якого товариства. Це прийняття рішення про створення юридичної особи, формування її майнової бази, прийняття установчих документів, одержання необхідних дозволів та документів на етапі, що передує державній

реєстрації, власне державна реєстрація юридичної особи та після реєстраційні етапи, які завершують процедуру створення товариства.

Зазвичай рішення про створення приймається на засновницьких зборах і оформлюється у вигляді протоколу. У цьому документі окрім відповідних реквізитів повинні бути наступні відомості: повний склад засновників майбутньої юридичної особи, перелік питань, які виносяться на розгляд зборів та наслідки голосування по ним. Перед початком свого засідання засновницькі збори обирають свого голову та секретаря. Ці особи обираються з числа фізичних осіб-засновників або представників юридичних осіб-засновників.

Серед питань, які виносяться на засновницькі збори, обов'язково мають бути наступні: про саме створення юридичної особи; визначення її організаційно-правової форми; формування її майнової бази та затвердження розміру статутного капіталу й джерел його формування (грошові внески, майно або змішаний); визначення майбутнього місцезнаходження; визначення особи, уповноваженої на проведення процедури державної реєстрації та супутніх процедур по створенню товариства; затвердження статуту чи засновницького договору.

Важливо пам'ятати, що на підставі статуту діють виключно акціонерні та товариства з обмеженою й додатковою відповідальністю, в той час як повні і командитні товариства діють на підставі засновницького договору. В той же час законодавство допускає можливість укладення засновницького договору при створенні акціонерного товариства, втім даний документ не вважатиметься установчим, а укладається виключно для закріплення взаємних зобов'язань засновників до етапу державної реєстрації.

Також варто зауважити, що процедура створення акціонерного товариства відрізняється, серед іншого й тим, що затвердження його статуту на перших засновницьких зборах не є характерним. У цьому випадку збори проводяться двічі: вперше в якості зборів засновників, де вирішуються всі інші вказані питання, і вдруге в якості засновницьких зборів, які проводяться після приватного розміщення акцій, коли вже затверджується статут.

Особливу увагу звертаємо на застосування термінів, які вживаються у установчих документах. Такі терміни не можуть суперечити законодавству. Тобто, не вірно буде у статуті вжити термін «статутний фонд» замість «статутний капітал», оскільки термін «фонд» не використовується у Законі України «Про господарські товариства». З цієї ж причини не можна вживати термін «спостережна рада» замість «наглядова рада», тощо. Наслідком вживання некоректних термінів буде відмова у проведенні державної реєстрації, оскільки установчий документ не міститиме всіх необхідних відомостей.

Також зауважимо, що зазвичай в установчих документах передбачена велика кількість предметів діяльності товариства (зادля уникнення необхідності вносити зміни в них щоразу, коли товариство вирішить зайнятися новим видом діяльності). Також звертає на себе увагу положення про те, що Загальним зборам бажано надавати право затверджувати правочини товариства, укладені на певну суму. Таке застереження робиться, перш за все, з огляду на безпеку на контроль за діяльністю найманого менеджменту. У практиці укладання контрактів на велику суму, незалежно від наявності такого застереження у статуті, контрагенти чи нотаріуси часто додатково вимагають у сторони протокол загальних зборів, де схвалюється укладення правочину.

При формуванні майнової бази варто знати, що мінімальний розмір статутного капіталу встановлюється тільки для акціонерних товариств - у розмірі 1250 мінімальних заробітних плат. Спеціальними законами можуть встановлюватися інші мінімальні розміри статутного капіталу, але залежно не від організаційно-правової форми товариства, а від виду його діяльності (наприклад, для банків, для страхових компаній тощо).

На сьогодні законом встановлено, що статутний капітал підлягає сплаті учасниками товариства до закінчення першого року з дня його державної реєстрації. Тобто для створення юридичної особи немає необхідності повністю вносити весь розмір уставного капіталу, необхідно тільки визначитися з ним. Це правило не розповсюджується на створення акціонерних товариств, для яких законом передбачена повна оплата акцій до моменту державної реєстрації.

Як було сказано, статутний капітал може формуватися за рахунок грошових внесків засновників, майнових внесків, внесків у майнових або інших відчужуваних правах, у цінних паперах, а також у змішаній формі. Завданням засновників є визначення шляху формування статутного капіталу та відображення цих відомостей у протоколі установчих зборів та в установчому документі юридичної особи. Якщо статутний капітал формується не за рахунок грошових внесків, то такі внески засновників повинні бути оцінені за згодою учасників, а у випадках, встановлених законом, така оцінка підлягає незалежній експертній перевірці. Оцінка внесків засновників проводиться для того, щоб можна було встановити, у якому розмірі у грошовому вираженні буде статутний капітал у юридичної особи. Найчастіше для оцінки майнових внесків засновників використовується балансова вартість внесеного майна.

Важливо зауважити, що законом заборонено формування статутного капіталу за рахунок бюджетних коштів, коштів, отриманих в кредит або під заставу, за рахунок векселів та майна державних або комунальних підприємств, яке не підлягає приватизації або знаходиться в оперативному управлінні бюджетних установ.

Питання визначення в протоколі уповноваженої особи є дуже важливим, оскільки будь-яка процедура по створенню юридичної особи пов'язана з поданням документів до відповідних органів. Підписувати ж такі документи повинні або всі засновники разом, що може викликати практичні складнощі в реалізації, або лише одна уповноважена особа. А надати такі повноваження можуть виключно установчі збори, оскільки жодного іншого органу у майбутньої юридичної особи не сформовано і не може бути сформовано. Важливо відмітити, що при визначенні уповноваженої особи, необхідно зазначити у протоколі, що вона здійснює надані їй права з правом передоручення. Тобто, якщо на проведення дій, направлених на реєстрацію товариства, уповноважили певного засновника - юридичну особу, то за довіреністю від неї подавати документи зможе будь-який її співробітник або інша фізична особа.